

СИЛАБУС КУРСУ

Комунікативні стратегії та комунікаційні технології

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Спеціальність – 061 «Журналістика»

Освітньо-професійна програма – «Правова журналістика»

Рік навчання: 4, семестр: 8

Кількість кредитів ECTS – 5, мова викладання – українська

Керівник курсу – канд. філол. наук, доцент **Блашків Ольга Володимирівна**

Контактна інформація: o.blashkiv@wunu.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Спілкування впливає на всі фактори нашого життя. Незалежно від того, чи працюємо ми в діловому співтоваристві, зміцнюючи свої особисті стосунки, чи просто прагнемо підвищити комфорт у спілкуванні з іншими людьми в цілому. Ефективне спілкування – це ваш міст від потенційно небезпечних непорозумінь до особистого та професійного успіху.

Хоча у спілкуванні вирізняють багато аспектів (включаючи словесну взаємодію, невербальні підказки та, власне, використання технологій для максимального впливу), є кілька важливих основ, які сприяють ефективності комунікативного процесу. В сучасних лінгвістичних дослідженнях ефективності комунікації простежується тенденція розглядати мовленнєве спілкування в руслі прогнозування мовленнєвих дій. Таким чином мовленнєве спілкування досліджується в аспекті загальної стратегії (з огляду на мету) і конкретної тактики (з огляду на досягнення цієї мети). Стратегічне і тактичне прогнозування вербальних висловлювань постає як свідоме завдання мовця. У різних типах дискурсу (політичному, рекламному, педагогічному тощо) мовленнєве планування досягає рівня технологій.

Науковцями здійснено чимало спроб виявити різноманітні комунікативні стратегії та класифікувати їх, описати тактико-стратегічний репертуар комунікантів у різних дискурсах. Навчальна дисципліна «Комунікативні стратегії та комунікаційні технології» належить до вибіркової дисципліни циклу професійної підготовки і покликана описати комунікативні стратегії і тактики у різноманітних ситуаціях, що дасть змогу слухачам курсу сформулювати модель гармонійної мовленнєвої поведінки.

Основні цілі навчального курсу «Комунікативні стратегії та комунікаційні технології»:

- ознайомлення студентів з основними сучасними формами, засобами і принципами ділової комунікації,
- вивчення комунікативних стратегій і тактик, вербальних і невербальних засобів комунікації,
- ознайомлення з різними типами дискурсу, принципами успішної кооперації і методами вирішення конфліктних ситуацій,
- вивчення новітніх досліджень сучасних комунікаційних технологій.

Головною метою навчальної дисципліни «Комунікативні стратегії та комунікаційні технології» є розвиток навичок вільного коректного використання мовних засобів у широкому спектрі комунікативних ситуацій приватного, громадського й професійного життя,

оволодіння теоретичними основами комунікативних технологій та практичними вміннями застосування їх у професійній діяльності.

▪ **Результати навчання (компетентності)**

Загальні компетентності:

- ключова – здатність до засвоєння багатофункціонального комплексу знань, умінь і ставлень, необхідного для особистісної реалізації, професійного розвитку, соціальної інтеграції та працевлаштування;
- лінгвістична – здатність відповідати вимогам професії, що передбачає знання фахової термінології, вміння релевантно використовувати терміни у професійному мовленні, володіння нормами сучасної літературної мови, лінгвістичну освіченість;
- комунікативна – здатність використовувати державну мову у професійній діяльності та ситуаціях соціального спілкування;
- інформаційно-аналітична – здатність інтерпретувати, систематизувати, оцінювати і використовувати отриману загальнонаукову інформацію для вирішення проблем у процесі навчання та у професійній діяльності;
 - генерування нових ідей для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема в міждисциплінарних галузях;
- інтегральна – здатність розв'язувати соціальні завдання та практичні проблеми у процесі комунікації з урахуванням норм прагмалінгвістики;
 - здатність до адаптації та дії у новій ситуації, до реалізації ефективних стратегій існування людини в умовах сучасного глобалізованого соціокультурного середовища.

Фахові компетентності:

- здатність орієнтуватися у предметах базових теорій сфери комунікації і прагматики;
- здатність визначати роль компонентів комунікації у конкретній ситуації спілкування і мовленнєвої взаємодії, включаючи міжкультурну комунікацію;
- здатність аналізувати комунікативні події, комунікативні акти, мовленнєві акти;
- здатність висловлювати думку як експліцитно, так і імпліцитно, використовуючи стратегії дотримання і свідомого порушення максим (правил) принципу мовленнєвої кооперації; здатність розпізнавати комунікативні інтенції (наміри) мовця;
- здатність виведення інференції – розуміння істинного смислу, закладеного мовцем у висловлення;
- здатність вибору релевантного типу/виду комунікативного акту;
- здатність застосовувати принципи когнітивної й комунікативної релевантності через стратегії вибору і розпізнання вербальних/невербальних, кодованих/некодованих остенсивних (помітних для адресата) стимулів;
- здатність застосовувати принципи лінгвістичної ввічливості через стратегії збереження іміджу мовця і адресата: прийнятності сказаного, мінімізації фактору нав'язування, врахування соціальної дистанції і соціального статусу мовця і адресата;
- здатність мислити логічно й послідовно, здійснювати аналіз та синтез різних ідей та поглядів, мовних явищ у їхньому взаємозв'язку та взаємозалежності;
- здатність до реалізації професійних усних презентацій із подальшою дискусією.

Формат курсу

Для вивчення навчальної дисципліни “Комунікативні стратегії та комунікаційні технології” передбачено аудиторну роботу, виконання самостійної роботи, дослідницького проєкту, проміжних контрольних робіт та підсумкових форм контролю – модульних контрольних та складання іспиту. Засвоєння слухачами основного матеріалу передбачає використання таких форм навчання: 1) лекційні заняття; 2) семінарські заняття, що передбачають практику вербального спілкування.; 3) консультації, які проводяться з метою допомоги у виконанні творчих робіт, роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання пропущених занять; 4) індивідуальне навчально-дослідне завдання.

СТРУКТУРА КУРСУ

№ з/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1	1. Комунікація як мовленнєва діяльність	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • загальне поняття про мовленнєве спілкування; • функції спілкування • моделі спілкування. <p>Розуміти</p> <ul style="list-style-type: none"> • спілкування як діяльність. • типи спілкування. • спілкування як взаємодію. • спілкування як обмін інформацією. 	Тести, питання
2	2 Фактори процесу комунікації	<p>Знати:</p> <p>1. елементарні компоненти і засоби комунікації.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ канали комунікації. ▪ комунікативний шум. ▪ комунікативні ресурси (мовний код та невербальні компоненти спілкування). <p>Розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ситуативний контекст спілкування. ▪ Зворотній зв'язок у комунікації. 	Питання, тести
3	3. Продукування і сприйняття мовлення у спілкуванні	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поняття про мовленнєвий акт. • моделі, етапи і рівні породження мовлення. • моделювання процесу сприйняття мовлення. • слухання і його роль у комунікації. • зворотний зв'язок. • прагматичні аспекти комунікації. • компоненти комунікативного акту, пов'язані з учасниками спілкування. • гендерні аспекти спілкування. • комунікативні інтенції. 	Питання, тести
4	4. Проблема комунікативної взаємодії в комунікології	<p>Розуміти і розрізняти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Комунікативна взаємодія - інтеракція. • Головні аксіоми комунікативної взаємодії. • Типи комунікативної взаємодії. • Умотивованість й інтенційність комунікативної взаємодії; <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • проблеми стратегій і тактик комунікативних актів; • комунікативний кодекс. Закони і правила комунікативної взаємодії; • стратегії дотримання або свідомого порушення максимум (правил) принципу мовленнєвої кооперації. 	Проблемні завдання, питання
5	5. Мовленнєвий акт і дискурс як одиниці організації мовного коду в комунікації	<p>Розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теорію мовленнєвих актів у риторичному аспекті; • дискурс як одиницю комунікації. • відмінність дискурсу від тексту; • категорію інтерактивності (телеологічності) дискурсу; 	Питання, тести

		<ul style="list-style-type: none"> • категорію континууму та антропоцентричності; • категорію інформативності. • фактуальну та змістовно-концептуальну інформацію в дискурсі; • категорію оцінки. • види оцінок. <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • стратегії вибору релевантного типу/виду мовленнєвого акту; • типи дискурсу; • засоби вираження основних антропоцентрів дискурсу; • прагматичну зв'язність елементів дискурсу. <p>Розрізняти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • мовленнєвий акт. • локуцію, іллокуцію, перлокуцію; • текстово-дискурсивні категорії: цілісність, інформативність, дискретність, членованість, когерентність, континуум; • експліцитні та імпліцитні засоби вираження концептуальної інформації. 	
6	6. Соціолінгвістичні аспекти діалогічної взаємодії в дискурсі	<p>Знати і розрізняти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • стратегію і тактику спілкування; • маніпулювання та актуалізація у спілкуванні; • конгруентність; • рефреймінг; • полеміку у спілкуванні; • техніку аргументації; • конфліктні ситуації та методи їх розв'язання; • механізми взаєморозуміння у спілкуванні. <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теорію лінгвістичної ввічливості • стратегії збереження обличчя мовця і адресата: прийнятності сказаного, мінімізації фактору нав'язування, врахування соціальної дистанції між мовцем і адресатом, соціального статусу мовця і адресата. контактної зони під час спілкування. 	Проблемні завдання, питання
7	7. Висловлювання як одиниця мовленнєвої поведінки і контекст	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вербальний і ситуативний контекст. • стратегії використання фактору контексту для розуміння змісту, закладеного мовцем у висловлювання. • лексичні і фразеологічні конфліктогени. • морфологічні засоби конфліктного спілкування. • конфліктогенні комунікативні одиниці. 	Проблемні завдання, питання
8	8. Комунікативні стратегії і тактики різних типів дискурсу	<p>Знати</p> <ul style="list-style-type: none"> • типи стратегій; • логічні та психологічні тактики • основні стратегії ввічливості Д. Ліча. девіації; • стратегії негативної та позитивної ввічливості П. Браун і С. Левінзона. девіації; 	кейси

		<ul style="list-style-type: none"> • теорію релевантності; • вербальні/невербальні, кодовані/некодовані остенсивні (помітні для адресата) стимули; • стратегії використання означених стимулів для передачі наміру мовця. • принцип кооперації Г. П. Грайса. <p>Розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • максимум кількості. • максимум якості. • максимум релевантності. • максимум способу (манери) мовленнєвої поведінки. • конфлікт максимум. 	
9	9. Сутність та природа комунікативних девіацій	<p>Розуміти</p> <ul style="list-style-type: none"> • поняття комунікативної невдачі. • комунікативний саботаж. <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • типологію комунікативних девіацій. • причини комунікативних невдач з огляду порушення параметрів комунікативної ситуації (за Д.Хаймсом) • ознаки і причини неуспішної мовної комунікації. • типологію комунікативних невдач. • правила спілкування. • способи нейтралізації та запобігання конфліктній комунікації. 	Питання, тести
10	10. Комунікаційні технології. психологічні аспекти комунікаційних технологій	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поняття технології. • соціальні технології. • символічна організація комунікації. • візуальна організація комунікативного простору. • подієва організація та івенто-менеджмент. • міфологічна організація. • комунікативна організація. 	Проблемні завдання, тести, кейси
11	11. Технологія підготовки та проведення переговорів	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміст поняття «переговори». • структуру переговорів. • етапи підготовки і проведення переговорів. • правила проведення успішних переговорів. • характеристику стилів переговорів: позиційний торг та гарвардська модель. • організацію і проведення процесу переговорів. • підготовку сторін до переговорів (місце проведення та облаштування). • процес переговорів. • експертну консультація. • технічні прийоми, які використовуються під час ведення переговорів: перефразування, техніка «так-ні», уточнення, вербалізація, резюмування, «Я-висловлення», прийом 	Проблемні завдання, тести, кейси

		<p>«Відходу», прийом «Вичікування», прийом «Затягування», прийом «Висування вимог в останню хвилину», прийом «Подвійне тлумачення», техніка взаємодії щодо ідентифікації типу людей тощо.</p> <ul style="list-style-type: none"> • прийоми тиску у переговорах. • особливості ведення переговорів у конфліктних ситуаціях професійної діяльності. 	
12	12. Комунікативні технології пропаганди	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пропагандистські комунікації: поняття, структуру, функції. • моделі сучасної пропаганди. • пропагандистський аналіз. • технології і методи пропаганди. • пропагандистські кампанії (промивання мізків). • техніки нейролінгвістичного програмування. 	Презентації
13	13. Технології інформаційних війн	<p>Знати і розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • психологічні операції в конфліктах другої пол. ХХ ст. • «Холодну війну» як подальший розвиток концепції психологічної війни. • інформаційні війни як війни інформаційної епохи. • форми та способи ведення інформаційної боротьби. • психологічну і кібернетичну війни як складові інформаційної війни. • інформаційну зброю і технології її використання. <p>об'єкти впливу і класифікація спеціальних інформаційних операцій.</p>	Проблемні завдання, питання
14	14. Комунікативні технології конструювання реальності (медіація)	<p>Розуміти і розмежовувати</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повсякденність як об'єкт комунікативних технологій. • Проблема конструювання повсякденності. • Повсякденність в культурі постмодернізму. • Технології повсякдення. • Конструювання новин. 	Групові проекти

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Аль Амморі А. Н., Наумова Н. М., Зозуля Н. Ю. Інформаційні системи та технології. Навчальний посібник. Київ: НТУ, 2019, 149 с.
2. Зражевська Н.І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.
3. Кінг П. Стратегії і тактики спілкування, або Як знайти спільну мову з кожним / пер. з англ. М. Восковнюк. К.: Книголав, 2017. 128 с.
4. Комунікації в громадських організаціях / М. В. Говорухіна. К., 2015. 112 с.
5. Комунікація і криза: як громадам протистояти викликам і успішно діяти в період кризи / Лара Мудрак. К., 2020. 112 с.
6. Коулман Аманда Стратегії кризових комунікацій. К. : Фабула, 2023. 200 с.
7. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. / В. М. Манакін. К. : ВЦ «Академія», 2012. 288 с.

8. Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади. К.: Інститут масової інформації, 2016. 112 с. URL: <https://cutt.ly/bgrxHua>.
9. Холод О. М. Комунікаційні технології : підручник. К. : КиМУ, 2011. 313 с.
10. Ясиневич Я. Я. Комунікація громадських ініціатив. Для тих, хто творить зміни. Практ. посібн. / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 104 с.
11. Angelo G. The 7 Effective Communication Skills: How to be a Better Communicator now. Scotts Valley : Create Space Independent Publishing Platform, 2014.

Додаткова література:

1. Винник О. Ю. Комунікативні стратегії і тактики впливу на адресата в сучасному англомовному дискурсі програмування : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Львів, 2012. 215 с.
2. Вусик Г. М., Антонюк О. В. Сучасний політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. Том 2, № 1. 2020. С. 213-217.
3. Канеман Деніел. Мислення швидке й повільне / пер. з англ. М. Яковлев. К.: Наш формат, 2017. 480 с.
4. Павлова Л. В. Комунікативні стратегії і тактики в англомовному політичному медіадискурсі. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер.: Філологія. Соціальні комунікації. Т. 29 (68), № 3. 2018. С. 55–60.
5. Штурхецький С.В. Комунікативні стратегії у місцевому самоврядуванні: аспект соціальної дії // Наукові конференції [Електронний ресурс]. URL: <http://intkonf.org/shturhetskiy-sv-komunikativni-strategiyi-u-mistsevomu-samovryaduvanni-aspekt-sotsialnoyi-diyi>.
6. Coyle D. The Culture Code: The Secrets of Highly Successful Groups. New York: Bantam, 2018.
7. Habermas Jurgen. The Theory of Communicative Action: Reason and the Rationalization of Society, Volume 1., 1st Edition. Polity, 2015. 516 p.
8. Strategic Communications: a behavioural approach. 2018. 24 p. URL: <https://gcs.civilservice.gov.uk/wp-content/uploads/2020/03/Strategic-Communications-a-behavioural-approach.pdf>.
9. Wallwork Adrian, Meetings, Negotiations, and Socializing: A Guide to Professional English. New York: Springer Science+Business Media, 2014. 177 p.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/>
2. <http://www.cambridgeesol.org/index.html>
3. <http://www.better-english.com>
4. http://freebooks.net.ua/audio/foreignlang_audio/page/2/

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Назва» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту

Оцінювання Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	15%
<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль</i>	<i>Самостійна робота</i>
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять	Підсумкова письмова робота.	Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих за виконання завдань самостійної роботи блоку 1 і 2.
	5%	
	<i>Тренінг</i>	
	Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час виконання завдань тренінгу	

Шкала оцінювання:

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
60-69	
26-59	не зараховано
1-25	